

ZELFSTANDIG LEZEN

Tijdschema

Praktische handvatten voor het taalles- en rekenonderwijs zoals deze Kwaliteitskaart zijn te vinden op www.taalpilots.nl en www.rekenpilots.nl.

De rubriek 'implementatiekoffer' bevat alle informatie en handreikingen die in het kader van de Kwaliteitsagenda Primair Onderwijs worden ontwikkeld om het onderwijs in de basisvaardigheden te verbeteren.

TIJDSHEMA – Zelfstandig lezen

Leeservaringen delen

Zelfstandig lezen lukt meestal goed vanaf AVI-5/6, ongeveer de tweede helft van groep vier. Vanaf dit niveau is het belangrijk om dagelijks tijd in te roosteren voor zelfstandig lezen ofwel stillezen. In groep vier wordt dit opgebouwd van tien naar twintig minuten per dag. In hogere groepen dertig minuten per dag.

Zelfstandig lezen is de beste manier om veel leeservaring op te doen en veel leeskilometers te maken. Kinderen lezen voor het plezier en verwerven veel kennis tijdens het lezen. Het is belangrijk dat er aandacht en rust is voor het lezen. Kinderen die nog niet zelfstandig kunnen lezen, kunnen bijvoorbeeld buiten de klas duo-lezen of tutorlezen. Ook het werken met boekje-bandje of een cd-rom behoort tot de mogelijkheden. Het hardop lezen van deze leerlingen moet de stillezers niet storen.

Vorbereiding en uitvoering

Naast voldoende tijd voor zelfstandig lezen is het belangrijk dat de leesomgeving uitdagend is. De leerkracht zorgt voor een goede en aantrekkelijke klassenbibliotheek. Hier bevinden zich boeken van diverse genres en onderwerpen. Een prettige presentatie van de boeken (bijvoorbeeld in mandjes) bevordert dat kinderen graag boeken komen uitzoeken. Het is belangrijk dat de leerkracht duidelijke regels opstelt voor wat betreft de invulling van het zelfstandig lezen.

Vooraf aan het zelfstandig lezen kan de leerkracht een stukje voorlezen van een tekst die steeds wisselt. Dit motiveert kinderen om eens wat anders te lezen dan hun gebruikelijke keuzes. Na het lezen complimenteert de leerkracht de kinderen voor hun volgehouden concentratie. Er kan klassikaal aandacht worden besteed aan leuke stukje die kinderen hebben gelezen. Kinderen die dat willen, kunnen een klein stukje voorlezen.

Verwerking, leeservaringen delen

Voor de verwerking van het zelfstandig lezen kan de leerkracht diverse activiteiten ondernemen. Door de afwisseling aan activiteiten blijft zelfstandig lezen aantrekkelijk voor de kinderen.

Enkele voorbeelden:

- Ieder kind krijgt een map met logboekformulieren. Aan het einde van stilleestijd worden deze ingevuld. De leerkracht bekijkt geregeld de logboeken van de kinderen en bespreekt deze.
- Er worden duo's samengesteld, die naast elkaar zitten en ieder een eigen boek lezen. Ze praten de laatste vijf minuten met elkaar over het boek dat ze hebben gelezen.
- Om een verhaal of thema te verdiepen kunnen kinderen naar aanleiding van een gelezen boek een vervolgverhaal schrijven, een tekening maken, een poster of schilderij ontwerpen of het verhaal uitspelen.
- Vooraf wordt samen met de kinderen een thema bepaald. Bijvoorbeeld: verdriet, humor, vakantie of huisdieren. Ieder willekeurig thema komt in aanmerking. Tijdens het lezen noteren kinderen passages in hun boek die betrekking hebben op het afgesproken thema. Na het zelfstandig lezen worden de passages gemeld en voorgelezen, bekeken op verschillen en overeenkomsten en becommentarieerd.
- Kinderen kunnen tijdens zelfstandig lezen actief aan de slag gaan met taal. Drie potten of dozen worden voorzien van etiketten. Op de eerste staat 'grappige woorden', op de tweede 'vrolijke woorden' en op het derde etiket staat 'droevige woorden'. Ieder groepje kinderen wat aan het lezen is heeft deze potten. Tijdens het zelfstandig lezen schrijven de kinderen op kleine kaartje de grappige, droevige of vrolijke woorden op en stoppen deze in de juiste pot of doos. Aan het einde van het zelfstandig lezen worden de potten of dozen geleegd, de woorden besproken en krijgen de kinderen de mogelijkheid om de context waarin ze het woord hebben gelezen toe te lichten. Met de hele klas kan het droevigste, vrolijkste of grappigste woord van de dag worden gekozen.
- Praten over boeken kan ook in de vorm van een spel. Op een spelbord staan verschillende vragen die je kunt stellen over een gelezen boek. De kinderen draaien aan een wijzer die stopt bij een bepaalde vraag. Het kind geeft antwoord op de betreffende vraag. De vragen kunnen variëren van gemakkelijk tot steeds moeilijker. Het spel kan ook gespeeld worden met sets kaarten met vragen over boeken en gedichten in plaats van met een draaischijf.
- Kinderen presenteren aan elkaar hun leeservaringen. Ze vertellen over boeken die ze gelezen hebben. Ze lezen zelfgemaakte verhalen en gedichten voor. Hiervoor kan een speciale lezersstoel gebruikt worden.
- Kinderen maken in de klas een boek top tien. Hierop komen boeken te staan die de klas het beste vindt. De boek top tien bevordert het lezen van de toptitels. Op het prikbord komen bijvoorbeeld recensies van kinderen te hangen, met een kopie van de kaft van het boek. Aan de hand van de recensies wordt de boek top tien samengesteld.
- Naar aanleiding van een gelezen boek maken de kinderen een poster. Op de poster komt de belangrijkste informatie over het boek te staan. Door het bekijken van de posters van elkaar, worden kinderen uitgedaagd om deze boeken ook te gaan lezen.
- Met de klas kan een boekenwurm gemaakt worden. De leerkracht plakt de kop van de boekenwurm op de muur of het raam. De kinderen schrijven op een segment van de boekenwurm de titel en schrijver van het boek. Tevens geven zij hun mening over het boek.
- Dit kan ook in de vorm van een lachend of zuur kijkend gezichtje.

Bronnen

- Brasseur, P. (2003). *Actief met Boeken. Vertellen, ontdekken, spelen, creëren*. Casterman.
- Chambers, A. (2002). *Vertel eens. Kinderen, lezen en praten*. Den Haag: Biblion.
- Chambers, A. (2002). *De leesomgeving. Hoe volwassenen kinderen kunnen helpen van boeken te genieten*. Den Haag: Biblion.
- Elsäcker, W. & Verhoeven, L. (2001). *Interactief lezen en schrijven. Naar motiverend lees- en schrijfonderwijs in de midden- en bovenbouw van het basisonderwijs*. Nijmegen: Expertisecentrum Nederlands.
- Smits, A. & Braam, T. (2006). *Dyslectische kinderen leren lezen*. Amsterdam: Boom.

Wat willen we bereiken

Doelen op *groepsniveau*:

Doelen op *schoolniveau*:

Wat gaan we doen?

Aandachtspunten op *groepsniveau*:

Wat gaan we doen?

Aandachtspunten op *schoolniveau*:

Colofon

De Kwaliteitskaart *Zelfstandig lezen* is een uitgave van Projectbureau Kwaliteit. Het Projectbureau Kwaliteit draagt zorg voor de uitvoering van spoor 3 en 4 van de Kwaliteitsagenda PO Scholen voor morgen. Dit gebeurt onder verantwoordelijkheid van de PO Raad en samen met het Ministerie van OCW.

Varrolaan 60
3584 BW Utrecht
e-mail info@schoolaanzet.nl
www.schoolaanzet.nl

